

DEBRECENI REFORMÁTUS
HITTUDOMÁNYI
EGYETEM

Intézményi tájékoztató
2019-2020

DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM

CSALÁD- ÉS GYERMEKVÉDELEM SZAKOS PEDAGÓGUS
szakirányú továbbképzési szak

KÉPZÉSI FÜZET

Debreceni Református Hittudományi Egyetem
Felnőttképzési Központ

Debrecen
2019

Tartalomjegyzék

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK	2
KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK	3
MINTATANTERV	6
TANULMÁNYI INFORMÁCIÓK	8
FELNŐTTKÉPZÉSI SZERZŐDÉS	9
TANTÁRGYLEÍRÁSOK	11

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Az intézmény címe:	Debreceni Református Hittudományi Egyetem 4026 Debrecen, Kálvin tér 16. Telefonszám: 52/518-500
Intézmény azonosító:	FI12746
Központvezető:	Dr. Joó Anikó PhD
Képzésfelelős:	Dr. Joó Anikó PhD
Oktatásszervező:	Harangi Ibolya
Képzési forma:	esti tagozat

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK
Család- és gyermekvédelem szakos
pedagógus szakirányú továbbképzési szak

- I. A szakirányú továbbképzés neve:**
Család- és gyermekvédelem szakos pedagógus
szakirányú továbbképzési szak
- II. A létesítést engedélyező határozat ügyiratszám:**
OH-FHF/ 1016-5/2008.
- III. A létesítő intézmény neve:**
Kodolányi János Főiskola
- IV. A képzést indító intézmény indítási engedélye:**
OH-FHF/127-1/2011.sz.
- V. A képzést indító intézmény neve:**
Debreceni Református Hittudományi Egyetem
- VI. A szakirányú továbbképzési szak képzési és kimeneti követelménye:**
- 1. A szakirányú továbbképzés megnevezése:**
Család- és gyermekvédelem szakos pedagógus szakirányú továbbképzési szak
  - 2. A szakirányú továbbképzésben szerorzhető szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:**
Szakképzettség megnevezése: Család- és gyermekvédelem szakos pedagógus

Szakképzettség angol nyelvű megnevezése:
Pedagogy of Family and Childprotection
  - 3. A szakirányú továbbképzés képzési területe:**
Bölcsészettudomány
  - 4. A felvétel feltételei:**
A képzésben BA vagy főiskolai szintű végzettséggel rendelkezők vehetnek részt azon képzési területekről, melyekre a szakirányú továbbképzési szak épül: bölcsészettudomány, pedagógusképzés, társadalomtudomány
  - 5. Képzési idő, félévekben meghatározva: 2 félév**
  - 6. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:**

60 kredit

7. A képzés során elsajátítandó kompetenciák, tudáselemek, megszereshető ismeretek, személyes adottságok, készségek, a szakképzettség alkalmazása konkrét környezetben, tevékenységrendszerben:

A szakirányú továbbképzési szakon végzettek ismerik:

- a család- és gyermekvédelem aktuális és korszerű szakirodalmi bázisát;
- a család- és gyermekvédelem, illetve a választott specializáció működését lehetővé tevő jogi, törvényi háttérrel;
- a szakértői munka kutatás-módszertani vonatkozásait;

képesek:

- a felmerülő problémákat sokoldalúan és ok-okozati viszony alapján elemezni;
- a szakértői munka etikai vonatkozásainak figyelembevételével dolgozni;
- a nevelési és oktatási intézményekben a családdal, a családi életre történő felkészítéssel, a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat ellátni;

alkalmasak:

- a nevelési és oktatási intézményekben a nevelési, oktatási, preventív és korrekciós feladatok elvégzésére;
- a gyermek, a szülő, az óvoda, az iskola, a kollégiumok, a nevelési tanácsadók együttműködésének kialakítására;
- elméleti és gyakorlati ismereteik integrálásával a kialakult problémák feltárására és megoldási javaslatok tételére;

rendelkeznek:

- a hatékony pedagógiai kommunikáció eszközeivel;
- olyan elméleti ismeretekkel és módszertani kultúrával, amelynek segítségével konkrét környezetben diagnosztizálhatják, és korrekciós javaslatokkal élhetnek a felmerülő problémák megoldására;
- olyan komplex ismeretekkel, amelyek segítségével képesek specializációs területüknek megfelelően prevenciós, segítő programok kidolgozására és megvalósítására.

8. A szakképzettség szempontjából meghatározó ismeretkörök és a főbb ismeretkörökhöz rendelt kreditérték:

Alapozó ismeretek	10-15 kredit
Bevezető pedagógiai és pszichológiai ismeretek: a család, az iskola és a társadalom kapcsolatának vizsgálata, a nevelés, a gyermekek fejlődésének pszichológiai kérdései.	

Szakmai törzsanyag	30-45 kredit
A család- és gyermekvédelem társadalmi vonatkozásai: a társadalmi és gazdasági folyamatok, a jog család- és gyermekvédelemre vonatkozó álláspontjai, szociálpolitikai kérdések, a családszociológia tudományterülete és aktuális kérdései, pedagógiai, pszichológiai problémák a családi életre nevelésben, a felnőtt-nevelés és a család, esetelemzések, helyzetgyakorlatok, a gyermek- és ifjúságvédelem aktuális pedagógiai és pszichológiai kérdései, személyiségzavarok gyermekkorban, mentálhigiéné, prevenció technikák.	

9. A szakdolgozat kreditértéke:

5 kredit

10. Képzésfelelős: Dr. Joó Anikó PhD

MINTATANTERV
Család- és gyermekvédelem szakos pedagógus szakirányú továbbképzési
szak
2019 esti tagozat

Kód	Tantárgyak	Előfeltételek	I.	II.	St.	Tantárgyfelelős
	Alapozó ismeretek					
FCITH1E	A család, az iskola és a társadalom hatásmechanizmusa		0+10 gyj 2		K	Dr. Joó Anikó
FCTSZ1E	Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok		5+5 gyj 2		K	Dr. Molnár-Tamus Viktória
FCTSZ2E	Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok	FCTSZ1E		5+5 gyj 3	K	Dr. Molnár-Tamus Viktória
FCGYP1E	A XXI. sz. gyereknevelési problematikája		5+5 gyj 2		K	Dr. Joó Anikó
FCGYP2E	A XXI. sz. gyereknevelési problematikája	FCGYP1E		5+5 k 3	K	Dr. Joó Anikó
	Szakmai ismeretek					
FCJSZ1E	A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései		10+0 k 5		K	Erdei Sándor
FCJSZ2E	A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései	FCJSZ1E		5+5 gyj 2	K	Erdei Sándor
FCFZA1E	A személyiségfejlődés zavarai			5+5 gyj 4	K	Dr. Kádár Annamária
FCSZO1E	Családszociológia		10+0 k 5		K	Dr. Molnár-Tamus Viktória
FCCSN1E	Családi életre nevelés			0+10 gyj 3	K	Dr. Molnár-Tamus Viktória
FCRMI1E	A gyermekvédelmi rendszer működése, intézményei		10+0 k 5		K	Erdei Sándor
FCVIS1E	Gyermekvédelem az iskolában		5+10 k 4		K	Kelemen Gabriella
	Kötelezően választható					
FCMNR1E	Multikulturális nevelés, roma gyerekek szocializálása projekt			0+10 gyj 3	KV	Erdei Sándor
FCEDO1E	Életút-elemzés, dokumentálás		0+10 gyj 3		KV	Radványi Csaba
	Gyakorlat					
FCMEH1E	Mentálhigiénés csoport I.		0+15 gyj 2		K	Kathyné Mogyoróssy Anita
FCMEH2E	Mentálhigiénés csoport II.	FCMEH1E		0+10 gyj 2	K	Kathyné Mogyoróssy Anita

FCECS1E	Esetelemző csoport			0+10 gyj 3	K	Radványi Csaba
FCPTE1E	Prevenációs technikák			0+10 gyj 2	K	Radványi Csaba
FCSZD1E	<i>Szakdolgozat és konzultáció</i>			gyj 5	K	
	Össz-óraszám		100	90	190	
	Kreditszám		30	30	60	

TANULMÁNYI INFORMÁCIÓK

Tanév: 2019/20.

A tanév időbeosztása:

ősz félév:

szorgalmi időszak: 2019. szeptember 9. – december 13.

vizsgaidőszak: 2019. december 16. – 2020. február 5.

tavaszi félév:

szorgalmi időszak: 2020. február 10. – május 15.

vizsgaidőszak: 2020. május 18. – június 26.

Beiratkozás: az első konzultáció alkalmával

Konzultációk: havonta két alkalommal pénteken 13.00-tól, szombaton 9.00-tól.

A részletes órarend elérhető a Felnőttképzési Központ honlapján:

<https://felnottkepzes.drhe.hu/>

Ügyintézés helye és ideje: Felnőttképzési Központ fsz. 030.
Hétfőtől csütörtökig 9.00-tól 16.00-ig
Pénteken 9.00-tól 13.00-ig
Telefonszám: 52/518-562
E-mail: felnottkepzes@drhe.hu

Képzési díj: 115.000 Ft/ félév

Beiratkozási/registrációs díj: 8.000 Ft/ félév

A záróvizsgára való jelentkezés rendje:

Záróvizsgára az bocsátható, aki a képzési program minden előírt követelményét teljesítette. A hallgató a záróvizsgára való jelentkezési szándékát a honlapon elérhető nyomtatványnak a Felnőttképzési Központ által megadott határidőre történő benyújtásával jelzi.

FELNŐTTKÉPZÉSI SZERZŐDÉS (hallgatóknak)

Mely létrejött a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) alapján folyó iskolarendszerű szakirányú továbbképzés tárgyában – figyelemmel a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény előírásaira is – az 1. pontban megjelölt szerződő felek között az alábbi feltételekkel:

1. Szerződő felek:

Debreceni Református Hittudományi Egyetem (intézményi azonosító: FI12746)
mint képzést végző intézmény

..... (név, születési név) hallgató
.....(születési helye, ideje),
.....(anyja neve),
..... (lakcíme),

mint képzésben részt vevő hallgató, aki .....
alapképzettséggel rendelkezik.

2. A szerződés tárgya: _____ szakirányú
továbbképzés.

3. A képzés időtartama: ..... félév, kezdő időpontja .....

4. A képzés tanterve: a DRHE által a képzési és kimeneti követelmények szerint kidolgozott és elfogadott tantervi háló és tantárgyi program szerint.

5. A képzés helye: 4026 Debrecen, Kálvin tér 16.

6. A képzés költsége 123.000.-Ft, mely magába foglalja a tanulmányi kötelezettség teljesítésével kapcsolatos összes költséget (vizsgadíj, pótvizsga díj, záróvizsga díj). A képzési díj a hallgatói jogviszony fennállása alatt nem módosul.

A képzés díja 115 000.-Ft, azaz egyszázötvenöt-ezer forint, mely összeget a hallgató az első félévben .....-ig, de legkésőbb a beiratkozástól/registrációtól számított két héten belül köteles a Neptun rendszeren keresztül átutalni a DRHE számlájára.

A hallgató beiratkozáskor 8 000,- Ft, azaz nyolc-ezer forint beiratkozási díj, a további félévekben 8 000,- Ft, azaz nyolc-ezer forint regisztrációs díj fizetésére köteles. Ha a hallgató a tanulmányait – bármely okból – abbahagyja, a befizetett képzési díjat, beiratkozási/regisztrációs díjat nem követelheti vissza.

7. A képzéshez szükséges infrastrukturális feltételeket a DRHE biztosítja, s azokat a hallgató a DRHE szabályzataiban foglaltak szerint jogosult használni.

8. A hallgató hallgatói jogviszonyára, tanulmányi és vizsgaügyeire a DRHE szabályzatai megfelelően vonatkoznak, melyeket köteles betartani. A szabályzat rendelkezéseinek megszegése esetén a DRHE az abban meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazza.

9. A foglalkozásokon való részvétel kötelező. Rendkívüli esetben legfeljebb a foglalkozások 20%-áról való távolmaradás engedélyezése kérelmezhető. Ennek túllépése nem teljesített krediteket von maga után. Az engedéllyel mulasztott tanórák tananyagának, követelményeinek pótlását és annak határidejét az érintett oktató határozza meg.

10. A hallgató jelen szerződés aláírásával igazolja, hogy a képzésről szóló tájékoztatást megkapta.

11. A hallgató a jelen szerződés alapján tudomásul veszi és elfogadja, hogy a képzés befejezését és a vizsga eredményes letételét oklevél dokumentálja.

Az oklevél igazolja, hogy a hallgató a szakirányú továbbképzésben részt vett, vizsgakövetelményeinek eleget téve azt eredményesen elvégezte, és _____ végzettséget szerzett.

Az oklevélre a hallgató az abban foglaltak szerint alapíthatja jogait.

12. Ha a hallgató azzal szegi meg a szerződést, hogy a képzési költséget határidőre nem fizeti meg, a DRHE jogosult a szerződést azonnali hatállyal felmondani. A DRHE szerződésszegése esetén a hallgató a Ptk. szerinti kártérítési igénnyel léphet fel.

13. A hallgató a jogorvoslati jogát az Nftv-ben és a Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak szerint gyakorolhatja.

Jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben – különösen a szerződő felek szerződésszegésére – a nemzeti felsőoktatási törvény, a felnőttképzésről szóló törvény, valamint a Ptk. idevonatkozó rendelkezései az irányadók.

Debrecen, 20..... napján

.....

rektor

.....

hallgató

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

ALAPOZÓ ISMERETEK

A család, az iskola és a társadalom hatásmechanizmusa

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A család, az iskola és a társadalom hatásmechanizmusa FCITH1E	0+10	2	gyj	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A hallgató ismerje meg a család és az iskola együttműködésének formáit, azok társadalmi beágyazottságát.
- Ismerje meg a hagyományos kapcsolattartási módszerek mellett az alternatív lehetőségeket és váljon képessé és motiválttá azok alkalmazására.
- Fejlődjön a kommunikációs készsége a szülőkkel való kapcsolattartásban és problémamegoldásban.

A tananyag tartalma:

- Az iskola és a család kapcsolattartásának szükségszerűsége
- Az iskola és a család kapcsolatának társadalmi beágyazottsága
- Nézetkülönbségek, konfliktusforrások pedagógusok és szülők között
- A konfliktuskezelés módjai
- A pedagógus kommunikációs kompetenciája
- A segítő kommunikáció
- A pedagógusok és szülők kapcsolattartási formái, ezek összehasonlító elemzése

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el az iskola és a család közötti kapcsolattartásra vonatkozó korszerű pszichológiai alapismereteket
- Rendelkezzen jártassággal a kapcsolatteremtésben, a segítő kommunikációs eszközök alkalmazásában és a konfliktuskezelésben

A hallgató legyen képes:

- Rendszerben szemlélni az iskolai élet szereplőit
- Belátni a jól működő pedagógus – szülő kapcsolat megteremtésének szükségszerűségét
- Rugalmasan gondolkodni a témáról

Kötelező irodalom:

Szabó Éva (2006): Szeretettel és szigorral, Akadémiai Kiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

Barlai R., Kővágó Gy. (2004): Krízismenedzsment, kríziskommunikáció. Századvég, Budapest

Felleginé Takács A. (2004): Problémás tanulók, okok és megoldási javaslatok. In: N. Kollár K., Szabó É. (szerk.): Pszichológia pedagógusoknak, Osiris, Budapest

Füle S. (2002): Párbeszéd a szülők és a pedagógusok között. Okker Kiadó, Budapest

Komlósi Sándor (1985): Pedagógus és szülő korszerű kapcsolata, együttműködése In: Vastagh Zoltán (szerk): Kommunikációs szituációk pedagógiai elemzése JPTE, Pécs

Liskó Ilona(1986): Kudarcok középfolon, OKI, Budapest

Mészáros A. (szerk.) (1997): Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Oláh A. (2005): Érzelmek, megküzdés és optimális élmény. Belső világunk megismerésének módszerei. Trefort Kiadó, Budapest

Pusztai G. (2004): Iskola és közösség, Felekezeti középiskolások az ezredfordulón. Gondolat, Budapest

V. Satir (1999): A család együttélésének művészete, Coincidencia Kft., Budapest

Szekszárdi J. (1995): Konfliktuspedagógiai szöveggyűjtemény. Veszprémi Egyetem, Pedagógia – Pszichológia Tanszék.

Szekszárdi J. (2001): A konfliktuskezelés gyakorlata, Új Pedagógiai Szemle, 2001/Május, Budapest

Szőke-Milinte E. (2006): Konfliktuskezelés és pedagógusmesterség, A pedagógusok kríziskommunikációjának fejlesztése. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest

Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok FCTSZ1E	5+5	2	gyj	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

A 20-21. században döntően átalakult családi,- nemi, etnikai és szociális rendszer bemutatása. A társadalmi egyenlőtlenségekből, az etnikai és nemi különbségekből származó társadalmi és egyéni problémák megismertetése. A szegénység, betegség, válság okozta társadalmi és iskolai beilleszkedési zavarok következményei a magyar társadalomban.

A tananyag tartalma:

A családi szerepek, a nők helyzete, a nemi identitás, az etnikai különbségek, a multikulturalizmus változásai, velejárói és napjainkra kialakult helyzete. A társadalmi megkülönböztetés, a jóléti állam és válsága, a szegénység, kiszolgáltatottság jelenségei.

Követelmény:

A hallgatók ismerjék meg a 20-21. századi társadalmi változásokat. Rendelkezzenek ismeretekkel a társadalmi különbségekről, egyenlőtlenségekről. Legyenek képesek ezen ismereteik alapján a különféle viselkedésmódok és tevékenységek megértésére.

A mai magyar társadalom zavarai – saját eset feldolgozása.

Kötelező irodalom:

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Osiris Kiadó, Budapest, 2002.

Ferge Zsuzsa – Lévai Katalin (szerk.): A jóléti állam. ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszék. Budapest, 1991.

Ajánlott irodalom:

Münnich Iván (szerk.): Tanulmányok a társadalmi beilleszkedési zavarokról. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1988.

Steinberg, Stephen: Az etnikum mítosza. Cserépfalvi Kiadó, Budapest, 1994.

Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Társadalmi és szociális beilleszkedési zavarok FCTSZ2E	5+5	2	gyj		II.	FCTSZ1E

A tantárgy oktatásának célja:

A deviáns viselkedésekkel való együttélés és az elviselhetőség határain belül tartás körülményei, feltételei, gyakoriságuk megfékezésére törekvések. Ezek közös kulturális-gazdasági gyökerei többféle tudomány nézőpontjából és metodikája szerint. A társadalmi hatások lecsapódása az iskolai jelenségekre és ezek kezelhetősége.

A tananyag tartalma:

A deviáns viselkedés szociológiai megközelítése, az öngyilkosság, a bűnözés, az alkoholizmus, a gyógyszerekkel, drogokkal való visszaélés és függőség általános problémái, mentális betegségek szociológiája és pedagógiája.

Követelmény:

A hallgatók legyenek tisztában a deviancia és fajtáinak fogalmával. Ismerjék a deviancia fogalma körül kialakult polémiát és a deviáns családok gyermekeivel való bánásmód társadalmi és oktatási lehetőségeit, megoldásait.

Esettanulmányok prezentálása.

Kötelező irodalom:

Andorka Rudolf, Buda Béla, Donga Katalin, Dús Ágnes, György István: Társadalmi beilleszkedési zavarok. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1986.

Herczog Mária: A gyermekvédelem dilemmái. Gyermekvédelmi kiskönyvtár. Pont Kiadó, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

Kósáné Ormai Vera: Beilleszkedési nehézségek és az iskola. Tankönyvkiadó, Budapest, 1989.

Kósáné Ormai Vera-Münnich Iván (szerk.): Pszichológia – nevelőknek. Szocializációs zavarok – beilleszkedési nehézségek. 1985.

Münnich Iván (szerk.): Tanulmányok a társadalmi beilleszkedési zavarokról. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1988.

A XXI. sz. gyermeknevelési problémái I.

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A XXI. sz. gyermeknevelési problémái I. FCGYPIE	5+5	2	gyj	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- Bemutatni a XXI. sz. társadalmi, gazdasági, köznevelési változásait
- A nevelésre gyakorolt mikro-és makrokörnyezeti hatások elemzése
- A gyermeknevelés tipikus, jellemző problémái
- A problémák feloldása az intézmények és a családok együttműködésének lehetőségei

A tananyag tartalma:

- A XXI. sz. gyermekkor jellemzői, a családok
- A tudomány fejlődése és a módszertani innovációk hatása a nevelésre
- Multikulturális nevelés
- A pedagógus szerepe a XXI. sz. nevelésében
- A szülőknek a gyermekneveléssel kapcsolatos attitűdjei
- Társadalmi és tudásbeli esélyegyenlőtlenség – lemorzsolódás az iskolában
- A nevelés sajátosságai, problémái: SNI, BTM, agresszió, alkohol, kábítószer, erkölcs-értékek változásai
- Információs társadalom és a pedagógia

Követelmény:

A hallgató ismerje meg a XXI. sz. gyermeknevelési problémáit

Képes legyen felismerni és kezelni ezeket a problémákat

Rendelkezzen megfelelő pedagógiai, módszertani kultúrával a jelenségek feloldására

Fejlessze szakmai ismereteit a pedagógiai szakirodalom felhasználásával

Kötelező irodalom:

Nagy József: A XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.

Ajánlott irodalom:

Csapó Benő: A képességek fejlődése és az iskola fejlődése. Akadémiai Kiadó Budapest, 2003.

Szenczi Árpád: Neveléstani alapkérdések. Eötvös Kiadó, Budapest, 2000.

Gábos A.-Szívós F. (2008.) Lent és méglejjebb jövedelmi szegénység. Budapest, Monitor jelentés 39-49p.

Torgyik-Karlovicz: Multikulturális nevelés. Budapest, 2006.

Fazekas Károly: Oktatás, foglalkoztatás, versenyképes gazdaság Magyarországon a XXI. században. 2010.

A XXI. század gyermeknevelési problémái II.

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A XXI. század gyermeknevelési problémái II. FCGYP2E	5+5	3	k	K	II.	FCGYPIE

A tantárgy oktatásának célja:

- Bemutatni a XXI. század paradigmaváltásának jellemző vonásait
- Kiemelni a gyermeknevelés aktuális feladatait
- Rávilágítani az intézményes nevelés valamint a család átalakuló szerepére
- Hazai és nemzetközi kutatások elemzése

A tananyag tartalma:

- A kulturális evolúció rendszere Csányi Vilmos alapján
- Rendszerelmélet és személyiség/ a csoport
- A paradigmaváltás időszerűsége
- A szocializációs rendszer komponens fajtái
- Az egész életen át tartó fejlődés/tanulás elmélete
- A kompetenciák fejlesztésének pedagógiai tézisei
- A kommunikáció jelentősége a társas kapcsolatokban
- Élmény a pedagógiában
- Az iskola belső világa
- A konfliktuskezelés metodikái
- Az egyházak XXI. századi kihívásai

Követelmény:

- Évfolyamdolgozat készítése a kijelölt témák alapján
- PPT-s referátumok tartása megadott szakirodalom alapján
- Rendszerszemléletű ismeret kialakítása a félév tananyagából
- Beszámoló a kötelező és ajánlott szakirodalom alapján

Kötelező irodalom:

Nagy József: A XXI. század és nevelés. Osiris, Budapest 2000.

Ajánlott irodalom:

Csapó Benő: A képességek fejlődése és az iskola fejlődése. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.

Szenczi Árpád: Neveléstani alapkérdések. Eötvös Kiadó, Budapest, 2000.

Gábos A.-Szívós F. (2008.) Lent és még lejjebb jövedelmi szegénység. Budapest, Monitor jelentés 39-49p.

Szilvási Léna: Gyermekszegénység és társadalmi kirekesztettség Magyarországon. Budapest, 2008.

Fehérvári Anikó: Lemorzsolódás a szakiskolában. Budapest, 2008.

SZAKMAI ISMERETEK

A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései I.

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései I. FCJSZ1E	10+0	5	k	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A hallgató ismerje meg a család- és gyermekvédelem alapvető jogi hátterét, legyen tisztában a család- és gyermekvédelem főbb jogintézményeivel, a család- és gyermekvédelemi jogok és kötelezettségek érvényesítésének rendjével
- Ismerje meg a család- és gyermekvédelemi feladatok ellátásának állami intézményrendszerét, a civil szervezetek feladatellátását

A tananyag tartalma:

- A család jogi meghatározása
- Rokoni kapcsolatok, apai, anyagi jogállás keletkezése. Örökbefogadás
- Gyermeki jogok és kötelezettségek
- Szülői jogok és kötelezettségek
- Gyermek után járó ellátások, kedvezmények
- Gyermeket nevelő szülők egyéb ellátásai
- Az ellátások igényérvényesítésének szabályai

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el a család- és gyermekvédelem alapvető jogintézményeit
- Legyen tisztában a szülői és gyermeki jogokkal és kötelezettségekkel
- Kellő jártasságot szerezzen a család- és gyermekvédelemre vonatkozó jogszabályok keresésében, alkalmazásában, szükség esetén tudjon eligazító információt adni a rászoruló gyermeknek és szüleinek
- Átfogóan lássa, és el tudjon igazodni az állami és helyi önkormányzati család- és gyermekvédelem intézményrendszerében

Kötelező irodalom:

A 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről – idevonatkozó részei.
Az 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról.

Ajánlott irodalom:

Szilvási Léna (szerk.): Gyermek – család – társadalom Szociális szakképzés könyvtára. Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület és az ELTE Szociológiai Intézet Szociálpolitikai Tanszéke könyvsorozata, 1996.

Dr. Filo Erika – Dr. Katonáné dr. Pehr Erika: Gyermeki jogok, gyermekvédelem Hvg-Orac Mindennapi családjog)

http://hegedus.name/index_elemei/gyermekvedelemi_segédlet.doc

www.libri.hu/könyv/gyermeki-jogok-gyermekvedelem.html

A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései II.

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A család- és gyermekvédelem jogi, szociális kérdései II. FCJSZ2E	5+5	2	gyj	K	II.	FCJSZ1E

A tantárgy oktatásának célja:

- A hallgató ismerje meg a gyermekvédelem alapvető jogi hátterét, legyen tisztában a gyermekvédelem főbb jogintézményeivel
- Ismerje meg a gyermekvédelem jogi eszközeit, az ellátások, támogatások formáit, az igényérvényesítés rendjét
- Ismerje meg a civil szervezetek feladatvállalását a gyermekvédelem rendszerében
- Legyen tisztában a személyiségvédelem szabályaival

A tananyag tartalma:

- A gyermek- és ifjúságvédelem szabályai, a gyermekvédelem jogintézményei
- Az alapellátások, a pénzbeli és természetbeni ellátások formái
- A szakellátások formái, a hatósági intézkedések
- A civil szervezetekre vonatkozó szabályok. (alapítványok, egyesületek, nonprofit gazdasági társaságok)
- A személyiségvédelemre vonatkozó alapvető szabályok. Az adatvédelem jogi előírásai

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el gyermekvédelem alapvető jogintézményeit
- Legyen tisztában az egyes támogatási formákkal: alapellátások, szakellátások, hatósági intézkedések
- Ismerje meg a civil szervezetek gyermekvédelmi tevékenységben betöltött szerepét, jelentőségét, a tipikus civil szervezetek működését
- A hallgató legyen tisztában a személyiségvédelmi szabályokkal, az adatvédelmi előírások betartásával

Kötelező irodalom:

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

A 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról

A 2013. évi V. törvény idevonatkozó részei

Ajánlott irodalom:

Alaptörvény

2011. évi CLI. törvény az alapvető jogok biztosáról

Lomniczi Zoltán: Az alapítványok és a közalapítványok, HVG, Oracle Kiadó, Budapest, 2005.

Czike Klára-Bartal-Anna: Önkéntesek és nonprofit szervezetek Civitalis Egyesület, 2005.

www.libri.hu/konyv/gyermeki-jogok-gyermekvedelem.html

A személyiségfejlődés zavarai

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A személyiségfejlődés zavarai FCFZA1E	5+5	4	gyj	K	II.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- megfelelő pszichológiai megalapozottságú attitűd kialakítása, formálása a magatartási problémákat mutató gyerekek irányában,
- a gyermekek differenciált megismerésére és optimális fejlesztésére, nevelésére történő ösztönzés,
- s mindezek révén a pedagógiai hatékonyság, értő figyelem, empátia és tolerancia speciális irányú fokozása.

A tananyag tartalma:

- Mentális egészség és betegség. A normalitás problémája
- A mentális betegségek osztályozása
- Biológiai, pszichés és szociális rizikótényezők
- Kritikus életkori periódusok - Freud, Erikson, Buckley modellje
- Neurotikus személyiségfejlődés gyermekkorban
- Szorongás, fóbiák, pánik
- Depresszív tünetképződés gyermekkorban
- Pszichoszomatikus tünetképződés és betegségek a gyermek- és serdülőkorban
- Magatartási zavarok, kényszermozgások, figyelemzavarok
- A tanulási képességet meghatározó pszichikus funkciók, a tanulás zavarai
- Antiszociális személyiségfejlődés gyermek és ifjúkorban
- A pedagógus kompetenciái, kompetenciahatárai
- A segítő intézmények rendszere

Követelmény:

- A hallgatók ismerjék meg a magatartási problémák, személyiség- és viselkedési zavarok fogalmköréhez kapcsolódó általános és szakmaspecifikus fogalmakat
- legyenek képesek ezeket helyesen használni, összefüggéseiket látni és láttatni
- ismerjék fel a fejlődésben a specifikus és az aspecifikus jellemzőket
- törekedjenek minden gyermek személyiségének pozitív elfogadására
- olvassanak speciális irányú szakirodalmat

- végezzenek megfigyeléseket, esetelemzéseket

Kötelező irodalom:

Comer, R. J. (2000): A lélek betegségei. Osiris Kiadó, Budapest

Pinczésné dr. Palásthy Ildikó – Girasek János (szerk.), (2002): A személyiségfejlődés zavarai. Szöveggyűjtemény, KFRTKF, Debrecen

Ranschburg Jenő (1998): Pszichológiai rendellenességek a gyermekkorban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

Buda Béla (1985): A személyiségfejlődés és a nevelés szociálpszichológiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 65-85p., 102-123p.

Csabai Márta – Molnár Péter (2009): Orvosi pszichológia és klinikai egészségpszichológia. Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest

Ehrat, F. (1991): A nehezen kezelhető gyermek (POS). Gondolat, Budapest

Nemes Livia (2000): A bennünk élő gyermek. FILUM Kiadó, Budapest

Pinczésné dr. Palásthy Ildikó (2000): Személyiség- és csoportvizsgálati módszerek. KFRTKF, Debrecen

Családszociológia

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Családszociológia FCSZO1E	10+0	5	k	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

A modern családra vonatkozó, kapcsolati és kommunikációs folyamatokat előtérbe helyező családszociológiai elképzelések, ezek esettanulmányokon keresztül történő érzékeltetése, valamint a szocializációs tér újraértelmezése, a globalizációs korszakváltás bemutatása.

A tananyag tartalma:

A család meghatározásai, a szocializáció mint a házastársi és a szülői szerepekre készülődés folyamata, a párválasztás, a szülők és a gyerekek kapcsolatai, a család mint intim közösség. A családszociológia problematikája a társadalmi egyenlőtlenség, az élethelyzetek és életútminiók individualizálódásának, az ipari társadalom hagyománytól való megfosztásának elmélete.

Követelmény:

A hallgatók ismerjék a családi szerepek rendszerét, változásait, valamint a lehetséges konfliktusok okait. Legyenek tudatában a szocializáció hatékonyságát befolyásoló tényezőknek. Vegyenek részt a fejlesztő beavatkozásokban, programokban, projekteknél, működjenek együtt, vállaljanak feladatot ebben. Kollokvium az elméleti tudnivalókból.

Kötelező irodalom:

Kozma Tamás (1996): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 424p.

Tomka Béla (2000): Családfejlődés a 20. századi Magyarországon és Nyugat-Európában: konvergencia vagy divergencia? Osiris Kiadó, Budapest, 152p.

Somlai Péter (1986): Konfliktus és megértés. Gondolat Kiadó, Budapest, 358p.

Ajánlott irodalom:

Somlai Péter (szerk.) (1979): Családmonográfiák. Oktatási Minisztérium, Budapest, 338 p.

Gábor Kálmán – Jancsák Csaba (szerk. 2004): Ifjúsági korszakváltás. Ifjúság az új évezredben. Belvedere, Szeged

Családi életre nevelés

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Családi életre nevelés FCCSN1E	0+10	3	gyj	K	II.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- Ismerje meg a lelkiismeret fejlődésének pszichoanalitikus és tanuláselméleti értelmezését.
- Tanulmányozza az erkölcsi viselkedésformák evolúciós elméletét.
- Fejlődjön a kommunikációs készsége a szülővel való kapcsolattartásban és problémamegoldásban.

A tananyag tartalma:

- Freud pszichoanalitikus elmélete. Pszichoszexuális és erkölcsi fejlődés a nemeknél.
Freud elméletének bírálata
- Az önzetlenség biológiája. Evolúciós értelmezés. Az impulzív segítség, a gondoskodás, a tekintélytisztelet, az igazságosság.
- A szociális konvenciók, az értékek. A kortárs csoport és a szülők által közvetített értékek.
- A konfliktuskezelés módjai
- A szülők szerepe az erkölcsi ítéletek fejlődésében. Az erkölcsi és vallási fejlődés kapcsolatáról.
- Erkölcsi nevelés és a jellem formálásának lehetőségei.

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el az iskola és a család közötti kapcsolattartásra vonatkozó korszerű pszichológiai és filozófiai alapismereteket
- Rendelkezzen jártassággal a kapcsolatteremtésben, a segítő kommunikációs eszközök alkalmazásában és a konfliktuskezelésben

A hallgató legyen képes:

- Rendszerben szemlélni az iskolai élet szereplőit
- Belátni a jól működő pedagógus – szülő kapcsolat megteremtésének szükségszerűségét
- Rugalmasan gondolkodni a témáról

Kötelező irodalom:

Séra László (2000): Erkölcsi ítéletalkotás, érzelmek és viselkedés. Comenius Bt., Pécs

Ajánlott irodalom:

Ancsel Éva (1995): Az élet mint ismeretlen történet. Atlantisz, Budapest

Füle S. (2002): Párbeszéd a szülők és a pedagógusok között. Okker Kiadó, Budapest

Kohlberg, L.(1986): Az igazságosságra vonatkozó ítéletek hat szakasza In Bernáth L Solymosi K szerk. Fejlődéslélektani olvasókönyv. Tertia Kiadó, Budapest

Oláh A. (2005): Érzelmek, megküzdés és optimális élmény. Belső világunk megismerésének módszerei. Trefort Kiadó, Budapest

Pusztai G. (2004): Iskola és közösség, Felekezeti középiskolások az ezredfordulón. Gondolat, Budapest

V. Satir (1999): A család együttélésének művészete, Coincidencia Kft., Budapest

Váriné Szilágyi I. (1994): Amit L. Kohlbergről tudni érdemes: Kohlberg hozzájárulása az erkölcs pszichológiájához. In Váriné Szilágyi I. szerk. Az erkölcs a néző és a cselekvő szemszögéből. Scientia Humana, Budapest

A gyermekvédelmi rendszer működése, intézményei

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
A gyermekvédelmi rendszer működése, intézményei FCRMI1E	10+0	5	K	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

A történelmileg változó gyermekvédelem rendszerének 1997 óta újra értelmezett működésének és intézményeinek interdiszciplináris szemléletű komplex értelmezése.

A tananyag tartalma:

- A gyermekvédelem értelmezési keretei
  - története, fogalma
  - interdiszciplináris jellemzői
- A gyermekvédelem alapelvei
- Gyermeki és szülői jogok, kötelességek
- A gyermekvédelem rendszere: preventív és problémakezelő gyermekvédelem
  - gyermekjóléti alapellátás
  - gyermekvédelmi gondoskodás
  - gyermekvédelmi szakellátás
- A gyermekvédelem intézményei
- Nemzetközi egyezmények és nemzetközi joggyakorlatok

Követelmény:

A hallgatók sajátítsák el az érvényes gyermekvédelmi rendszer működésének és intézményi feladatainak elméleti és gyakorlati alapkérdéseit.

A hallgatók legyenek képesek a gyermekvédelmi feladataikkal összefüggő segítségnyújtásra a preventív és problémakezelő gyermekvédelemben.

Kötelező irodalom:

A gyermekvédelem nagy kézikönyve (2011): Szerkesztők: Katonáné Pehr Erika-Herczog Mária, CompLex Kiadó, Budapest

Herczog Mária: Gyermekvédelmi kézikönyv (2003.) KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest

2014. 01.01. hatályba lépő gyermekvédelmi intézkedések. EMMI

Ajánlott irodalom:

Gergely Ferenc (1997): A magyar gyermekvédelem története Püski Kiadó, Budapest

Herczog Mária (1997): A gyermekvédelem dilemmái Pont Kiadó, Budapest

Strauszné Somogyi Erzsébet (1997): Gyermek- és ifjúságvédelem Comenius Bt. Pécs

Veressné Gönczi Ibolya (2002): A gyermekvédelem pedagógiája DE. Kossuth Egyetemi Kiadója, Debrecen

1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Gyermekvédelem az iskolában

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Gyermekvédelem az iskolában FCVIS1E	5+10	4	k	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgató ismerje meg, az átstrukturálódó iskolai gyermekvédelem rendszerét és alapfeladatainak, az elméleti és gyakorlati kérdések főbb csomópontjait, tárgyi, személyi feltételeit.

A tananyag tartalma:

- Törvényi változások az iskolai gyermekvédelem szabályozásában
- Az iskolai gyermekvédelem, mint jelzőrendszer, – együttműködési szintek feltárása
- Az iskolai gyermekvédelem feladatai:
  - Általános/preventív feladatok:
    - ön-és tárismeret
    - drogprevenció
    - bűnmegelőzés
    - tudatos média használat
  - -Speciális feladatok/ feltárás-jelzőrendszer:
    - veszélyeztetett tanuló
    - sajátos nev. igényű tanuló
    - iskolai bántalmazás/ iskolai erőszak
- Az iskolai gyermekvédelmi munka tervezése:
  - Helyzetelemzés/ társadalmi környezet feltárása
  - Az iskola tárgyi és személyi környezetének feltérképezése
  - Tervezési-végrehajtási szintek megfogalmazása
  - Együttműködési, kapcsolattartási szintek kijelölése
- Adatkezelés – nyilvántartás
- A pedagógus gyermekvédelmi attitűdje

Követelmény:

- A hallgatók sajátítsák el a köznevelési intézmények általános és speciális gyermekvédelmi feladatainak az aktuális interdiszciplináris alapismereteit
- Rendelkezzenek jártassággal: a jelzőrendszer működésének feltételeivel és formáival, az észlelés-együttműködés folyamatával
- Legyenek képesek az iskolai gyermekvédelmi munka tudatos tervezésére és szervezésére

Kötelező irodalom:

Elek Balázs (2008): Diákcsíny vagy bűncselekmény? Pedellus Tankönyvkiadó, Debrecen

Herczog M.- Kovács Zs.(2004): A gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése, kezelése, felismerése, MÁVE, Budapest

Veressné Gönczi Ibolya (2002): A gyermekvédelem pedagógiája, Kossuth, Debrecen

Ajánlott irodalom:

A gyermekvédelem nagy kézikönyve (2011): Szerkesztette: Katonáné Pehn Erika – Herczog Mária, Complex Kiadó Budapest

Drogcsapda (2001): Szerkesztette: Jávora Éva, Paginarum Kiadó, Budapest

Aronson, Elliot (2009): Colimbine után – Az iskolai erőszak szociálpszichológiája, ABOVA, Budapest

Veczkó József (1990): A gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai alapjai, Tankönyvkiadó, Budapest

KÖTELEZŐEN VÁLASZTANDÓ ISMERETEK

Multikulturális nevelés roma tanulók szocializációja

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Multikulturális nevelés roma tanulók szocializációja FCMNR1E	0+10	3	gyj	KV	II.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A multikulturális nevelés értelmezése a világon és Magyarországon
- Multikulturális oktatás és iskola bemutatása
- Migráció, integráció, szegregáció
- „Az oktatás rejtett kincs”- elemzés

A tananyag tartalma:

- Multikulturális világ, multikulturális társadalom, értelmezés
- A változások háttere
- Multikulturalitás és globalizáció
- Globalizációs hatások következményei
- Az oktatás szerepének felértékelődése, oktatási koncepciók
- Delors, UNESCO jelentés 1997- a multikulturális nevelés fogalma
- Paradigmaváltás a nevelésben, a különböző értékek elfogadása
- A multikulturális nevelés fejlődése, haladás az interdiszciplinaritás felé
- Az oktatás európai dimenziói, a multikulturális iskola
- A romák, kisebbségi oktatások megszervezése, aktuális feladat Magyarországon – a roma kultúra
- Hátrányos helyzet, szegénység

Követelmény:

- A témához kapcsolódó széleskörű szakirodalom tanulmányozása, feldolgozása
- A hallgató megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkezzen a téma kezelésében
- Alkotó együttműködés tanórán
- A témakörökből zárthelyi dolgozat írása és/vagy esettanulmányok elemzése

Kötelező irodalom:

Torgyik-Karlovicz: Multikulturális nevelés. Budapest 2006.

Ajánlott irodalom:

Torgyik Judit: Multikulturális társadalom, multikulturális nevelés Új Pedagógiai Szemle, 2004. április

Forrai Katalin: A multikulturális nevelésről. Iskolakultúra 2003/6.

Torgyik Judit: Multikulturális tartalmak a pedagógiában. EDUCATIO, 2006.

Czachesz Erzsébet: Multikulturális neveléstől az interkulturális pedagógiáig. Iskolakultúra, 2007/8-10.

Hankiss Elemér: Örömkereső civilizáció. Új Pedagógiai Szemle, 2005. 7-8. sz.
Sűrítés és keret. Gyarmati Livia: A lépcső című film interpretációja. 2013.

Életút-elemzés, dokumentálás

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Életút-elemzés, dokumentálás FCEDO1E	0+10	3	gyj	KV	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A hallgató ismerje meg az életút-elemzés elméleti hátterét és sajátítsa el gyakorlati megvalósításának lehetséges módjait.
- Az életút-elemzés módszere illeszkedjen szervesen a család- és gyermekvédelem feladatai közé.

A tananyag tartalma:

- Az életút-elemzés módjai
- Az élettörténet elemzési szempontjai
- Élettörténet-könyv
- Családi fotó elemzés
- Családi legendárium
- Genogram
- Életútinterjú (strukturált mélyinterjú, narratív interjút)
- Életút grafikus ábrázolása
- Dokumentálás, etikai követelmények

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el az életút-elemzés módjait, szempontjait, a dokumentálás lehetőségeit és az etikai szabályokat
- Rendelkezzen jártassággal az életút-interjú felvételéhez szükséges segítő kommunikációs módszerek alkalmazásában

A hallgató legyen képes:

- empátiával, kellő pedagógiai érzékenységgel fordulni az interjúalanyhoz
- rendszerben szemlélni az interjúalany életének, családjának történetét
- feltárni az egyén és környezete problémaforrásait és erőforrásait

Kötelező irodalom:

Seidman, Irving: Az interjú, mint kvalitatív kutatási módszer, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2003.

Ajánlott irodalom:

Bögre Zsuzsa: Élettörténeti módszer elméletben és gyakorlatban. In: Szociológiai szemle 2003/1. 155–168p.

Bögre Zsuzsanna (szerk.): Élettörténet a társadalomtudományokban, PPKE-BTK, Budapest - Piliscsaba, 2007.

Solt Otília: Interjúzni muszáj In: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások I. Beszélő, Budapest, 1998. 29–48p.

Vass Zoltán: Kifejezéspszichológiai esettanulmányok. Flaccus Kiadó, Budapest, 2012.

GYAKORLAT

Mentálhigiénés csoport I.

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Mentálhigiénés csoport I. FCMEH1E	0+15	5	gyj	K	I.	-

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgató ismerje meg: a mentálhigiéné elméleti és gyakorlati alapkérdéseit, a mentálhigiénés szemléletű gyermekvédelemhez szükséges ön- és társismereti háttértényezőket.

A tananyag tartalma:

A mentálhigiéné elméleti kérdései /válogatás/

- A mentálhigiéné fogalma, története, irányzatai
- A mentálhigiéné feladatai: megőrzés – megelőzés - rehabilitáció
- A mentálhigiéné pszichológiai, szociológiai, pedagógiai, medicinális szemléleti alapjai
- A mentálhigiénés munka közösségi szinterei

Ön-és társismeret

- Önfeltárás, önértékelés, önelfogadás, /énkép/
- Társismeret, együttműködési szintek
- Életút –kritikus periódusok
- Konfliktus megélése, konfliktusok kezelése
- Krízis, krízisintervenció
- Hatékony kommunikáció
- Segítő magatartás

Követelmény:

A hallgató sajátítsák el a mentálhigiéné interdiszciplináris szemléletű elméleti és gyakorlati alapjainak pedagógiai tevékenységet segítő tartalmi dimenzióit.

Rendelkezzen jártassággal a mentális eredetű problémák felismerésében, értelmezésében.

Legyen képes:

- Önismerete folyamatos elemzésére, értékelésére és fejlesztésére.
- SWOT analízis / erősségek-gyengeségek- lehetőségek-korlátok/ készítésére.

Kötelező irodalom:

A mentálhigiéné alapjai (1999) Szerkesztette: Vidáné Nagy Emese, KFRTKF, Debrecen

Bagdy Emőke (1999): Mentálhigiéné elmélete és gyakorlata, Animula Könyvkiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

Andorka Rudolf (2001): Család, gyermek, történelem, Animula Könyvkiadó, Budapest

Buda Béla (1998): Elmélet és alkalmazkodás a mentálhigiénében Tamasz és OAI. Kiadó, Budapest

Buda Béla (2002): Mentálhigiéné: tanulmányok, Animula Könyvkiadó, Budapest

Fromm, Erich (2001): A rombolás anatómiája Háttár Kiadó, Budapest

Katona Gábor (2000): Az önismeret paradigmája Osiris Kiadó, Budapest

Pável Magdolna (2004): Mentálhigiéné és Kultúra II. Életesemények Lelki Zavarai I. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Tanszék és Párbeszéd /Dialógus/ Alapítvány, Budapest

Tovnier, Paul (2003): Interdiszciplináris Szakkönyvek 2. Tanakodó A mentálhigiéné elmélete és mentálhigiéné képzés, mentálhigiéné az emberek szolgálatában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Tanszék és Párbeszéd /Dialógus/ Alapítvány, Budapest

Mentálhigiénés csoport II

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Mentálhigiénés csoport II. FCMEH2E	0+10	2	gyj.	K	II.	FCMEH1E

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgató ismerje meg: a mentális viselkedés, viselkedészavar /önmaga és mások/ háttértényezőit, szakmai képességeinek lehetőségeit a prevenció és problémakezelő mentálhigiénés tevékenység alapfeladatait.

A tananyag tartalma:

Az iskola /szociális intézmény/ mint mentálhigiénés színtér

- A szociális klíma jellemzői, hatása
- A kapcsolati rendszer / vezető, tanár, tanuló, szülő/ hatásmechanizmusa
- A megelőzés gyakorlata
- Az iskola, mint támogató intézmény

A pedagógus / szociális szakemberek/ mentálhigiéné

- A kiégés jelensége
- A pályakezdés nehézségei
- Az önsegítés gyakorlata
- A pedagógus támogató szerepe

A tanulók / gondozottak/ mentálhigiénéje

- Mentálhigiéné-önismeret-tanulás-kommunikáció
- A tanulók mentális állapotának jellemzői
- A személyes fejlődést segítő módszerek, technikák

Követelmény:

A hallgatók sajátítsák el a prevenció és problémakezelő mentálhigiénés tevékenység iskolai, elsősorban egészségfejlesztő alapfeladatait.

Rendelkezzenek jártassággal a mentális eredetű problémák felismerésében, értelmezésében.

Legyenek képesek:

- Kompetencia határok ismeretében az emberi szükséglet szerinti segítő, támogató kapcsolatra.
- SWOT analízis / erősségek-gyengeségek- lehetőségek-korlátok/ készítésére.

Kötelező irodalom:

A mentálhigiéné alapjai (1999) Szerkesztette: Vidáné Nagy Emese KFRTKF, Debrecen

Bagdy Emőke (1999): Mentálhigiéné elmélete és gyakorlata Animula Könyvkiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

Andorka Rudolf (2001): Család, gyermek, történelem. Animula Könyvkiadó, Budapest

Buda Béla (1998): Elmélet és alkalmazkodás a mentálhigiénében Tamasz és OAI. Kiadó, Budapest

Buda Béla (2002): Mentálhigiéné: tanulmányok. Animula Könyvkiadó, Budapest

Fromm, Erich (2001): A rombolás anatómiája Háttár Kiadó, Budapest

Katona Gábor (2000): Az önismeret paradigmája Osiris Kiadó, Budapest

Pável Magdolna (2004): Mentálhigiéné és Kultúra II. Életesemények Lelki Zavarai I. Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Tanszék és Párbeszéd /Dialógus/ Alapítvány, Budapest

Tovnier, Paul (2003): Interdiszciplináris Szakkönyvek 2. Tanakodó A mentálhigiéné elmélete és mentálhigiéné képzés, mentálhigiéné az emberek szolgálatában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Tanszék és Párbeszéd /Dialógus/ Alapítvány, Budapest

Esetelemző csoport

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Esetelemző csoport FCECS1E	0+10	3	gyj	K	II.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A segítő-támogató attitűd elmélyítése a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel és szüleikkel kapcsolatban.
- A problémák tágabb összefüggésrendszerben való értelmezése
- Az alapozó elméleti és gyakorlati ismeretek segítségével legyenek képesek a hallgatók egy konkrét eset ismertetésére, a valódi probléma felismerésére, oki hátterének feltárására, az intervenciós lehetőségek és koncepciók felvázolására

A tananyag tartalma:

- az eset kiválasztásának szempontjai
- az esettanulmány fontossága a gyermekvédelmi munkában
- elvárások az esettanulmánnyal szemben
- etikai kérdések
- az esettanulmány részei, felépítése
- az adatok forrásai, adatgyűjtő eljárások
- a problémához illeszkedő diagnosztikai vizsgálatok kiválasztása és elvégzése
- a valódi probléma felismerése, oki hátterének feltárása
- intervenciós lehetőségek és koncepciók felvázolása
- az eset bemutatása

Követelmény:

- Önálló esetismertetés, és az esetmegbeszéléseken való aktív részvétel.
- Ismerje a tanulók családi hátterének feltárására alkalmazható módszereket
- Ismerje a gyermek pszichés állapotának felmérésére alkalmas alapvető módszereket
- Legyen képes a kapott eredmények értelmezésére
- Tudjon rendszerben gondolkodni, a probléma összes összetevőjét feltárni és az azok közötti összefüggéseket felismerni
- Legyen képes a kapott eredményekre alapozva a beavatkozást megtervezni
- Legyen tisztában a kompetencia-határaival, és a segítő szakemberek körével

- Nyitott, toleráns, elfogadó nevelői attitűddel rendelkezzen és viszonyuljon konstruktívan a problémás nevelési helyzetekhez is

Kötelező irodalom:

Arany Erzsébet – Girasek János – Pinczésné dr. Palásthy Ildikó (szerk.): Pszichológiai vizsgálati módszerek gyűjteménye. KFRTKF. Debrecen, 1995.
 Golnhofer Erzsébet: Az esettanulmány. Kutatás- módszertani kiskönyvtár 3. Műszaki Könyvkiadó kft, Budapest, 2001.
 Gyermekvédelem-nevelőközösségek 1996/1 Esettanulmányok-
 esetismertetések 1-38p.

Ajánlott irodalom:

Bagdy-Telkes: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.
 Kálmánchey M.: Személyiségfejlesztő csoport a gyermekvédelemben In: Gyermekvédelem-nevelőközösségek 1995/1-2 46p.
 Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában, ALEX- typo, Budapest, 1993.
 Volentics A.: Diagnosztika és szükségletorientált elhelyezés a gyermekvédelemben In: Gyermekvédelem-nevelőközösségek 1995/1-2 42-53p.

Prevenációs technikák

A tantárgy neve, kódja	Kontakt órák	Kredit	Zárási forma	Státusz	Ajánlott félév	Előfeltételek
Prevenációs technikák FCPTE1E	0+10	2	gyj	K	II.	-

A tantárgy oktatásának célja:

- A prevenció szemléletmódjának, színtereinek, szintjeinek megismertetése. A hallgatók sajátítsák el a pedagógusok, a gyermek és ifjúságvédelmi felelős prevenációs feladatait, annak típusait, eszközeit, technikáit. Ismerjék meg a különböző segítő szakemberek, intézmények hatáskörét, kompetenciáit és a velük való együttműködés lehetőségeit.

A tananyag tartalma:

- Prevenció és korrekció alapelvei, szintjei, színterei
- Hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, gyermekbántalmazás
- Pedagógusok, segítő szakemberek feladatai a prevencióban
- Gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladatai
- A prevenációs programok típusai
- A prevenációs programok személyi és tárgyi feltételei, eszközei és hatásai
- Az iskolai bántalmazás, zaklatás fogalma, preveniója, kezelése
- Szakmaközi együttműködés az iskolai gyermekvédelemben

Követelmény:

- A hallgató sajátítsa el a prevenió alapelveit, színtereit, szintjeit
- Legyen tisztában a pedagógusok és a gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladataival
- Legyen képes prevenációs szemléletmódot alkalmazni az iskolai élethelyzetekben
- Ismerje a prevenációs programok típusait, ismerje azok személyi és tárgyi feltételeit
- Váljon képessé prevenációs programok szervezésére, lebonyolítására, prevenációs tevékenység végzésére

Kötelező irodalom:

Barbara Coloroso: Zaklatók, áldozatok, szemlélők: az iskolai erőszak. Harmat, Budapest, 2014.

Fáyné dr. Dombi Alice: Gyermekvédelmi prevenió. Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged, 2011.

Ajánlott irodalom:

Bagdy Emőke – Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.

Budai István (szerk.): Szociális munka az iskolában: válogatás iskolai szociális munkások, gyermekjóléti szakemberek, szociális és pedagógusképzésben résztvevők számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.

Herczog Mária: A gyermekvédelem dilemmái Gyermekvédelmi kiskönyvtár. Pont Kiadó, Budapest, 1997.

Veczkó József: gyermek-és ifjúságvédelem. Család- és gyermekérdekek APC-Stúdió, Gyula, 2002.

Demetrovics Zsolt, Urbán Róbert, Kökönyei Gyöngyi: Iskolai Egészségpszichológia. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2007.